

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 398/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. 8 Tk 1/2017 zo 16. marca 2020 v spojení s uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 8 Tk 1/2017 z 23. decembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), svojho práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami všeobecného súdu označených v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uznesenie Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8Tk/1/2017 zo 16. marca 2020 zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka bola opatrením okresného súdu č. k. 8Tk/1/2014 zo 7. marca 2016 ustanovená za obhajcu [REDAKOVANÉ] odsúdenému za prečin opilstva podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona (ďalej len „odsúdený“) na účely konania o dovolaní na základe dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky.

3. Sťažovateľka ako ustanovená obhajkyňa podaním z 2. júla 2019 uplatnila svoj nárok na odmenu advokáta a náhradu hotových výdavkov v celkovej sume 3 166,34 eur. Uznesením vyššieho súdneho úradníka okresného súdu č. k. 8Tk/1/2017 z 23. decembra 2019 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) bola sťažovateľke ako ustanovenej obhajkyňi priznaná odmena

a náhrada hotových výdavkov vo výške 736,31 eur, proti ktorému podala sťažovateľka sťažnosť 14. januára 2020. O sťažnosti rozhodol predseda senátu okresného súdu uznesením č. k. 8Tk/1/2017 zo 16. marca 2020 (ďalej len „predseda senátu“) tak, že ju zamietol, pretože nie je dôvodná podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že tieto sú zjavne neodôvodnené, nezákonné, arbitrárne, resp. svojvoľné a extrémne vybočujúce z pravidiel upravujúcich toto konanie, zasahujúce do práva na súdnu a inú právnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie, do práva legitímneho očakávania sťažovateľky a tým aj do jej majetkových práv. Arbitrárnosť sťažovateľka vidí aj pri interpretácii a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, ktorý sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že zásadne prepel ich účel a význam.

5. Z obsahu ústavnej sťažnosti ústavný súd vyabstrahoval tri dôvody, pre ktoré nesúhlasí s napadnutými uzneseniami:

5.1 nepriznanie odmeny za ňou uplatnený úkon právnej služby preštudovania materiálu okresného súdu v súvislosti s konaním pod sp. zn. 8Tk/1/2014 ako nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné:

a) celkom 1022 strán – 34 hodín, t. j. 17 úkonov právnej služby á 127,16 eur, ktoré si uplatnila v súlade s § 14 ods. 8 a § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách výdavkov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo predstavuje 2 161,72 eur, a k tomu paušálnu sumu náhrady výdavkov za jeden úkon právnej služby vo výške 8,58 eur;

b) na podporu svojich tvrdení poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 7Tz/66/99 z 16. júla 1999 a na zložitost' preštudovania spisového materiálu pri prevzatí obhajoby až v štádiu právoplatne skončenej trestnej veci;

c) nesúhlasí s rozhodnutiami, na ktoré poukazuje okresný súd vo svojom odôvodnení, tieto považuje za zavádzajúce a nevzťahujúce sa na danú vec (stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 30. mája 2011 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2012, uznesenie Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 107/13 z 11. apríla 2013).

5.2 Nepriznanie uplatneného parkovného v Bratislave z 23. augusta 2017 (v sume 3,70 eur) a zo 4. októbra 2017 (v sume 11,10 eur):

a) uplatnené v súlade s § 15 písm. a) vyhlášky ako účelné a preukázateľné vynaložené výdavky v súvislosti s účasťou na verejnom zasadnutí na najvyššom súde;

b) riadne preukázané pokladničnými dokladmi;

c) okresný súd to odôvodnil § 16 ods. 3 vyhlášky ako tzv. režijný paušál, s čím sťažovateľka absolútne nesúhlasí, keďže režijný paušál nekryje výdavky na parkovné, a to ešte mimo sídla.

5.3 Nepriznanie náhrady za stratu času za cestu zo sídla sťažovateľky, t. j. z Trenčína do Bratislavy, 23. augusta 2017 a 4. októbra 2017 pri oboch cestách v trvaní 10 polhodín:

a) riadne preukázané predložením kópie z Google máp, kde cesta vo vzdialenosti 132 km autom trvá zvyčajne od 1 hodiny 20 minút do 2 hodín 20 minút;

b) sťažovateľka, poukazujúc na nepriaznivú dopravnú situáciu v Bratislave, je toho názoru, že argumentácia súdu, ktorá vychádzala z ideálnej premávky, neobstojí;

c) sťažovateľka poukazuje aj na § 17 ods. 1 vyhlášky, podľa ktorého zákonodarca mal na myslí nielen cestu autom, resp. inými dopravnými prostriedkami, ale i celý čas strávený cestou zo sídla advokáta do miesta poskytovania právnych služieb.

6. Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že okresný súd rozhodol o priznaní nároku sťažovateľky až po viac ako piatich mesiacoch (23. decembra 2019) odo dňa podania jej vyúčtovania (2. júla 2019), čím nedodržel obligatórnu povinnosť podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru) uznesením okresného súdu zamietnutím sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktorým priznal sťažovateľke tarifnú odmenu za úkony právnej služby a náhradu hotových výdavkov v menšom rozsahu (suma 763,31 eur), než si uplatnila svojím podaním (3166,34 eur).

8. Ústavný súd podotýka, že návrh na začatie konania obsahoval formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už tri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom [tým je počnúc 1. júlom 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom:

9. V súvislosti s namietaným porušením označených práv uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti okresný súd (predseda senátu), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľky.

10. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a namietajúcej porušenie označených práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

11. Podľa ESĽP obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok ESĽP z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22410/93). V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

12. Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel (IV. ÚS 248/08). Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

13. V zmysle uvedených východísk sa ústavný súd zameril na posúdenie, či sa okresný súd adekvátne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanej sťažnosti a či nepriznanie nároku na odmenu a náhradu hotových výdavkov v rozsahu požadovanom sťažovateľkou okresným súdom nevykazuje extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania.

14. Podstatou prvej námietky sťažovateľky (bod 5.1 tohto uznesenia) je rozdielny právny názor pri subsumovaní úkonu právnej služby, ktorým je štúdium spisu, vykonaný na účel prípravy obhajoby. Okresný súd tento úkon subsumoval podľa § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky, naproti tomu sťažovateľka podľa § 14 ods. 1 písm. c), § 14 ods. 8 vyhlášky. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že v posudzovanom prípade v postupe okresného súdu nie sú obsiahnuté črty svojvôle, a to z viacerých dôvodov identifikovaných ústavným súdom z obsahu napadnutého rozhodnutia v spojení s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka. Okresný súd svoj právny názor založil na základe stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu z 30. mája 2011 (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky 1/2012), podľa ktorého úkon právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. a) zahŕňa aj štúdium spisu, a to bez ohľadu na štádium trestného konania, a preto predseda senátu považoval odôvodnenie vyššieho súdneho úradníka súladné s týmto stanoviskom. Rovnako na účel zachovania konštantného rozhodovania vychádzal zo svojich predošlých rozhodnutí (trestné konanie týkajúce sa dovolania pred okresným súdom sp. zn. 3T/124/2013, a tiež predchádzajúce rozhodnutie v predmetnej trestnej veci), keď sťažovateľke rovnako nebolo priznané uplatnené samoštúdium spisu.

15. Interpretácia a aplikácia § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky, ktorá vylučuje subsumpciu štúdia spisu, tak ako to odôvodnil okresný súd (v rozhodnutí vyššieho súdneho úradníka), nepredstavuje žiadne vybočenie z pravidiel (tobôž nie extrémne), práve naopak, zreteľné odlišenie úkonov právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. c) v dôsledku toho, že ide o úkony, kde je potrebné spolupôsobenie a vôľa iného subjektu, naproti samostatnému charakteru štúdiu spisu, ktorého uskutočnenie závisí len od vôle obhajcu, predstavuje logický a správny postup okresného súdu. Vyšší súdny úradník a rovnako aj predseda senátu sa uplatnenými námietkami sťažovateľkami zaoberali a zaujali k nim stanoviská, ktoré ústavný súd nepovažuje za arbitrárne (napr. týkajúce sa prekonania rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 7Tz/66/99 uznesením Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1107/13). Navyše, možno prisvedčiť názoru predsedu senátu, podľa ktorého sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno, resp. nepreukázala, že vykonala preštudovanie v spisu v takom rozsahu, v akom tvrdila.

16. Podstata druhej námietky sťažovateľky (bod 5.2 tohto uznesenia) sa týka právnej otázky, či je parkovné súčasťou režijného paušálu (§ 16 ods. 3 Vyhlášky) alebo parkovné možno považovať za náhradu hotových výdavkov [§15 písm. a) vyhlášky]. Predseda senátu, poukazujúc na neexistenciu žiadneho zjednocujúceho stanoviska a na rozdielnu prax slovenských a českých súdov, sa priklonil k záveru, podľa ktorého režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) kryje aj výdavky vynaložené v súvislosti s prepravou v meste vrátane parkovného, opierajúc svoj právny názor o uznesenie Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 4To/54/2014 z 24. septembra 2014. Dôvodnosť takého postupu vidí aj v slovenskej právnej úprave (vyhláška č. 491/2004 Z. z.). Ústavný súd pripúšťa, že táto nejednoznačnosť právnej úpravy sa môže javiť ako sporná, no v okolnostiach prerokovanej veci považuje takéto právne úvahy okresného súdu za ústavne udržateľné. Zároveň, pridržiavajúc sa praxe o vlastnej zdržanlivosti pri prieskume rozhodnutí o trovách konania, považoval za vhodné zohľadniť, či namietané závery okresného súdu (nepriзнание samostatného parkovného v celkovej sume 14,80 eur), sú také závažné, že hľadiska intenzity majú ústavnoprávnu relevanciu a mohli by odôvodňovať vyslovenie porušenia uplatnených práv.

17. Vo vzťahu ku tretej námietke sťažovateľky (bod 5.3 tohto uznesenia) sa ústavný súd stotožňuje s objektívnym kritériom nastoleným okresným súdom pri posudzovaní nároku sťažovateľky na náhradu za stratu času, ktorým je čas trvania cesty pri ideálnej premávke z internetového prehliadača ciest. Akékoľvek ďalšie námietky sťažovateľky týkajúce sa nepriaznivej dopravnej situácie v Bratislave, problémov s parkovaním či zohľadnením celého času stráveného cestou zo sídla sťažovateľky až na miesto úkonu, považuje ústavný súd za bezpredmetné, keďže ide nepochybne o nepreskúmateľné a značne individuálne parametre.

18. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Z rozhodnutí ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) vyplýva názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom a všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok (III. ÚS 48/2022). Okresný súd aplikoval na predmetnú vec vyhlášku č. 655/2004 Z. z. spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny, ale za jeden z možných a prípustných výkladov. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu vydaného predsedom senátu s odkazom aj na odôvodnenie uznesenia okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom dali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa okresný súd spravoval pri rozhodovaní o určení

odmeny sťažovateľky a náhrady jej hotových výdavkov a za stratu času, a to aj s poukazom na jednotlivé námietky uplatnené sťažovateľkou v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a uznesením okresného súdu nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu